

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joh. Jonstoni Thaumatographia Naturalis

Jonston, Jan

Amstelodami, 1661

Caput XVIII

urn:nbn:de:bsz:31-97032

ca Mederam pagum torrente delata, pisces, teste *Bauhino*, referunt. Tempore denique Ioannis Friderici Electoris Saxoniae, lapis effossus, qui Christum crucifixum, Ioannem & Mariam adstantes repræsentabat. *Coler. de piscib. cap. 8.*

CAPUT XVIII.

DE ÆTITE, ENHYDRO,
Cotricula & Pumice.

Æ Tites lapis in diversis invenitur regionibus. In Misenorum regione cum maximè, cum torrentes ex assiduis imbribus, terram eluunt. Olet hic Violam ob muscum adhærentem. Habet in se lapillos sive calculos qui soluti conquassati sonant, Miseno plerumque adhærent; quidam & terram habent, ut *Hildefheimenses*; sed & aurum, ut *Cyptii*. Qui lapillum in alvo continet, is ut *Græci* perhibent, sinistro gravidæ mulieris alligatus brachio, per quod à corde versus digitorum annularem minimo proximum arteria decurrit, fœtum ne lubricæ excidat matrici continet; sinistro parturientis femori, ita eam adjuvat, ut sine doloribus pariat, sed amoveri à partu debet ne uterus sequatur. Factum id in cuiusdam civis *Valentini* uxore. *Francisc. Valeriola l. r. Obser. 10.* Huic in partu alligatus, adminiculum fuit; non abstractus, mors. *Enhydros* aquam in se continet. Absolutæ est rotunditatis, in candore lævis, sed & ad motum fluctuat. Intus in eo veluti in ovis liquor est. *Quin* & liquidum bitumen suavi interdum odore, in saxis tanquam in vasis conclusum reperitur. Adde *Neapoli* adamantem absoluta naturæ mani confectum in matmore inventum esse: ad *Boëtim* Hispaniæ lapides nasci purissimi auti particulis gravidos. *Bufonem* vivum in medio sine ullo ingressu columbus invenit, sub *Martino. V. Pontifice* serpens repertus est. *Piccarius Orat. de Lusib. natura.* Cotricula lapis est quo probatur aurum. Omnes tempore *Theophrasti* in *Tmolo* inveniebantur: in rivis *Hildefheimiis*

F O S S I L I U M. ISE

heimiis hodie & Gofelatianis. Inventarum partes quæ respiciunt, Solem meliores ad experimentum; deteriores, quæ terram. Illæ quippe ficciores: at ne auti argenti que recipiant colorem humor impedit. *Pumex* in iis quæ arserunt invenitur locis, ex terra excoctus vel lapide. *Fistulas* quia habet in quibus aër levis est & innatat, & quia humore caret, non comburitur. *Qui* carant vina, in ferventis multi immittunt dolium, statimque fervor cessat. Potores in certamine bibendi eus sese farina muniant, sed nisi immenso impleantur potu, periclitari *Theophrastus* testis, *Cotonidis* loco in hoc capite sint lapides in mari Scotico reperti, qui cum sint durissimi herbas tamen emittunt. Vnum adseravit in umbra *Cardanus*, qui per se ater, radicales candicantes lapideas, & folia exigua virentia emisit pulcherrimo spectaculo.

C A P U T X I X.

DE LAPIDE VITRARIO
& Speculario.

Lapidum in ardente fornace fluentium tria sunt genera. Vnum gemmis translucidis simile: hinc & colorem illarum imitatur. Sola mollitudine discedit. Hujus generis est *Alabandicus*, qui liquatur igne, & ad vitri funditur usum. Secundum genus est illi non multum simile. Colores tot non habet. Tertium genus est lapidis vitrarii. Hic & proprias habet venas. *Annæbergi* in metallo argentario, crucis repertus figura. *Fribergi* verò qui simiæ effingebat lineamenta: Extra terram etiam ejus inveniuntur fragmenta: sed cusu aquarum aut sui aut alterius generis poliuntur attritu. Candidus lapis uritur, cribro fecernitur, ex eo arenæ, ex his conflantur vitra. Id genus arenas vitri fertiles, *Belus* amnis, in radice *Carmeli* montis ortus in *Phœnice*, inter *Ptolemaidem* coloniam & *Tyrum* urbem, ad litus deserti marini, quæ fluctibus volutæ, detritis nitescent sordibus. *Plinius* l. 36. c. 26.